

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măceșilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dl Carol Schulder în București, strada
Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 ceceri v. a. sau 15 bani rom.

Invitare de abonament

la
„TRIBUNA“.

Cu 30 Septemvrie v. 1894
expiră abonamentele pe cuartarul
III și pe luna Septemvrie.

Domnii abonenți sunt rugați
a grăbi cu reînnoirea abonamen-
telor lor pentru regulata expediție
a foil.

Abonamentele se fac prin
mandate postale și numai pentru
un timp, care începe cu prima și
se termină cu ultima lună după
stilul vechiu.

Abonamentul lunar costă . . . 1 fl. 20 cr.

Abonamentul trilar costă . . . 3 fl. 50 cr.

Este în interesul dlor abo-
nenți, ca adresele să fie însemnate
cât se poate de corect și legibile.
Domnii abonenți vechi sunt ru-
gați a lipl pe mandatul postal
adresa tipărită dela fășile, în
care li-s'a trimis „Tribuna“ până
acum.

Administrațiunea.

Lucruri revoltătoare.

Demult ne plângem noi Românii
și celelalte popoare nemaghiare, că una
dintre legile fundamentale, așa mai mult
rea decât bună cum este, anume legea
despre egala îndreptățire a na-
ționalităților, este nesocotită și ne-
aplicată de toate guvernele maghiare,
câte s-au succedat dela 1868 încoace.
Asemenea străinătatea, informată
despre cele ce se petrec în Ungaria, în
prima linie impută regimului maghiar
nedreptatea comisă prin neaplicarea ace-
stei legi, cu al cărei „liberalism“ tot
Maghiarii se laudă și tot ei o folosesc
drept argument, că nu sunt asuprite na-
ționalitățile.

Recunosc chiar și mulți dintre po-
liticianii maghiari, că legea naționalită-
ților nu se aplică, aprobând sau ne-
aprobând, fiecare după felul său, aceas-
tă „patriotică“ procedură. Unii fac gu-

vernelor un titlu de glorie din neapli-
carea legii și zic că este bine așa, dar
sunt, deși puțini, și de aceia, care în-
țeleag pericolul ce învolvă această in-
deletnicie imorală și mincinoasă, unică
în felul ei pe toată fața pământului.

Aduși în strimtoare, au recunoscut
chiar și ministrii, că legea este călcată
în picioare, pretextând, fie ca Tisza,
că naționalitățile nu merită să se bu-
cure de bunătățile legii, fie ca We-
kerle, că legea nu se poate aplica.

Dar' toate acestea au fost în trecut.
Pe viitor va fi altcum, căci acum se
încheie o eră nouă, în care acest gra-
vamen va fi scos din lume, dreptate se
va face și legea se va aplica cu con-
științiozitate.

Nu altul decât însuși fiul marelui
filosof și umanist, fiul liberalului Iosif
Eötvös, ministrul Loránd Eötvös a
inaugurat această eră. El a dat ordin
episcopului Popea, ca în viitor atât
Preasfinția Sa, cât și organele sale sub-
alterne, să corespundă cu autoritățile
comitatului Timiș în limba — maghiară,
căci așa cere — legea naționalita-
ților din 1868!

O ironie mai insultătoare ca aceasta
nu s'a servit de când șed ministrii ma-
ghiar în jelușurile de cafea din Buda-
pesta. O mai perfidă interpretare al-
gii „despre egala îndreptățire a na-
ționalităților“ n'a putut născoci nici cel
mai exaltat cerd din lumea aceasta!

Acum, când toată lumea e una în
imputarea la adresa Maghiarilor, că ne-
socotesc o lege fundamentală, acum prân-
sesc o lege constituțională, acum rân-
sesc un asemenea ordin, ca să arete că
legea se aplică.

Și se nu uităm că e vorba de co-
mitatul Timiș. Sub cuvânt că în acest
comitat, cu poporație în majoritate co-
vârșitoare română, apoi sârbă, ger-
mană, bulgară, cu un cuvânt ori
și ce numai maghiară n'u, sub
cuvânt că în acest comitat limba „pro-
tocolară“ ar fi cea maghiară, este ținut
un episcop al bisericii ortodoxe
române, împreună cu clerul eparhiei
sale, să folosească în actele lor oficiale
numai limba maghiară, deși limba
oficială a acestei biserici, a cărei
constituție este înarticulată în
lege, este sub toate impregiurările cea
românească.

În chipul acesta dar' se va aplica
în viitor legea despre egala în-
dreptățire a naționalităților. Și pe
când această infamă escrocare a unei

legi fundamentale se întâmplă, pe atunci
o altă călcare de lege sevrșită sub
auspiciile aceluiași ministru, ține în
agitație spiritele bisericii ortodoxe ro-
mâne. Contrar dispozițiilor precise ale
„Statutului organic“, sancționat de Ma-
iestatea Sa, congresul național-
bisericesc al Românilor ortodoxi,
care era să înceapă lucrările la 1
Octomvrie v. a. c., nu s'a convocat
și nu s'a întrunit, pentru-că așa îi
place guvernului Wekerle să respecte
legile.

Și în același timp primim știrea,
că adunările reuniunilor noastre
învățătoarești, care asemenea sunt
ocrotite prin lege, nu mai pot fi ținute
decât cu asistența revoltătoare
a gendarmilor înarmați, ca-
când întreaga națiunea română ar fi
pusă în țeara aceasta nenorocită sub
„Polizeiaufsicht“!

Și pe când acestea se întâmplă,
guvernul și parlamentul din Budapesta,
procurorii din Cluj și întreaga haită
publicistică jidano-maghiară strigă,
că mișcarea românească este importată
și plătită din străinătate. Pe când
aceste fărâdelegi se sevrșesc, minist-
rul „dreptății“ ungurești anunță la
Pojon, că trebuie smulși „agitatori“ din
mijlocul Românilor, pentru-că „mode-
rații“ se poată îndrepta poporul agitat
pe calea constituțională.

Da, zicem și noi, că trebuie scă-
pat poporul de „agitatori“, dar' cine
sunt acei agitatori? Sunt ministrii
ungurești, care calcă legile în pi-
cioare și le interverteșc cu păcătoasă
ipocrisie, tocmai spre contrarul dela
adevărul lor scop.

Sunt ministrii ungurești, care pro-
voacă pe Români, pare-că anume, și în
cel mai revoltător chip, prin procu-
rorii, temnițele și gendarmii lor. Sunt
ministrii ungurești, care consideră pe
Români de paria, cu care toate nele-
giurile se pot comite!

Acești „agitatori“ ar trebui arun-
cați în pușcăriile meritale, sau măcar
delăturați, trimiși în întunerecul neme-
niciei lor și înlocuiți cu oameni care au
sentiment pentru lege și dreptate, și
atunci mișcarea și iritarea spiritelor,
care nu străinătatea și nimeni înalta,
ci numai ei le-au provocat, vor înceta
dela sine.

Până atunci însă, aceasta o garan-
tăm noi, pace nu va fi.

Procesul Memorandului. „Münchner
Allgemeine Zeitung“ dela 14 Octomvrie 1894
ia notiță despre „soartea“ id est providența
maghiară, care l'a ajuns și pe colegul nostru
de redacție, dl Septimiu Albini, secretar al
comitetului Improcesuat, cu plocoul de numai
doi ani și jumătate grațioasă temniță. Ma-
rele ziar din München scrie:

„Această sentență nu-i mai puțin exor-
bitantă, ca întreg procesul Memorandului, la
care nu era vorba de o pedepsire a
unei crime — pentru-că petițiunile la mo-
narch sunt permise în ori-ce stat — ci pen-
tru înspăimântarea și terorizarea
unui partid politic sau mai bine al
unui popor întreg. Între multele gre-
șeli ale politicii maghiare de naționalitate
procesul Memorandului este fără îndoială una
din cele mai mari; aceasta se va vedea când
politicianii maghiari vor trebui să se ocupe
obiectiv cu așa numita chestie română, pe care
deocamdată ei au pus-o în stadiul interpela-
țiilor și discuțiilor.“

Loviri din toate părțile, pentru-că în
toate părțile există minți mai lumurite și
inimi drepte — nu ca la noi!

Episcopatul și legile bisericești. După-
cum credem, conform usului existent, deși nu
tocmai aprobabil, arhiepiscopului nostru
unite se vor alătura la petiția episcopului
catolic, ca Maiestatea Sa să nu sancționeze
proiectele de legi bisericești ale guvernului Wekerle.
Nu știm ce vor face arhiepiscopul bisericii noastre
ortodoxe, credem însă că ar fi de datorința
lor, ca și ei să prezenteșc Monarhului o ase-
menea petiție. Cu națională insistență le facem
deci această propunere.

O foaie germană despre Ligă.
„Deutsche Zeitung“ din Viena publică dela
un distins corespondent al său din București
o serie de articole importante asupra che-
stiei române. În unul din acești articole
corespondentul vorbește despre Liga culturală.
Eată, între altele, ce scrie:

„De altfel asupra Ligei circulă știri
forte ciudate și întortochiate. Aceasta, pro-
babil, în urma știrilor răspândite de „Pester
Lloyd“, care, durere, până astăzi e aproape
unicul izvor din care își iau foile germane in-
formații asupra raporturilor române. Liga
se poate mai curând asemăna cu „Schulver-
ein-ul“ dela noi; ea e o reuniune slobodă a
unor grupuri locale, și misiunea ei principală
e cultivarea limbii, datinelor și cul-
turii naționale“. Cu politica reuniunea
se ocupă numai atâta, cât e necesar la astfel
de reuniuni pentru a-și ajunge scopurile in-
dicate. Membri ai Ligei sunt Români apar-
ținători tuturor partidelor, căci în privința na-
țională sunt cu toții uniți.

„În fruntea Ligei stă însă, dela moartea
timpurie a întemeietorului ei și primului pre-
sident Brătianu, V. A. Urechia, care se
bucură de cea mai mare vază în toate cer-
curile României. El e profesor de istorie la
universitatea din București, senator și a fost
de trei-ori ministru al instrucțiunii publice.
Prima-oră înaintea unirea principatelor ro-
mâne, pe la sfârșitul anilor cincizeci, în Mo-
ldova, de două-ori deja sub guvernul regelui
Carol, și când alegerea de president al Ligei
a eșit în favorul său, el a făcut pend-nță pri-
mirea acestei funcții de încuviințarea regelui
său, și regele nu numai a încuviințat-o, ci a
felicitat chiar pe noul president și Liga pen-
tru această alegere.“

Hieronymi — dat de gol. În tim-
pul din urmă luasem o notiță despre inter-
view-ul lui Hieronymi cu un anumit Bertoldo
Schwars, care a publicat convorbirea sa în
„Gazzetta del Popolo“.

„L'osservatore cattolico“ din Milano pu-
blică acum în numărul său dela 12 Oct.
un răspuns sdravên eșit din pana unui pseu-
donim Iustus. Arta „mefistofelică“ a lui Hi-
eronymi nici nu ține deamă ca să combată
toate ideile ei. El respinge cu o forță emi-
nentă de stil acușatia, că Românii ar fi tero-
riști, ei, persecutați; respinge acuș de irre-
dentism, distingând bine între autonomie cu
scop final și acea autonomie, de care
ridicula ministru zisese, că-i un mijloc până
la anexarea la România; încercările de ma-
ghiarisare le dovedește — e și prea ușor —
cu o mulțime de probe cunosute; motivează
bine pasivitatea noastră și — arată apoi im-
portanța elementului român din afară de re-
gata română pentru asigurarea existenței pe
veci a acestuia.

Și acest articol este o dovadă, că min-
ciunile nu mai prind nici în străinătate, pen-
tru-că sunt acum și acolo atâția oameni dreți,
care le tale repede picioarele.

Adresăm mulțumirile noastre acestor
buni amici.

Szilágyi opărit. „Pesti Hirlap“,
ziar guvernamental, publică la
sfârșitul dării sale de seamă în numărul
dela 14 Octomvrie despre aflarea lui
Szilágyi în Pojon următoarea notiță:
„Din Viena ni-se telegrafează ur-
mătoarele despre visita ce a făcut-o
Szilágyi Dezső celor doi arhiduci
(stabiliti în Pojon. Red. „Tribunei“):

„Ministrul de justiție Szilágyi
s'a dus azi pe la prânz cu trăsura și
făcând vizită arhiducului Frideric și
August, dar' nici unul nu l'a
primit. Arhiducele Frideric s'a

FOIȚA „TRIBUNEI.“

Bucovina.

NOTIȚE POLITICE ASUPRA SITUAȚIEI.

De

George Bogdan.

II. Chestia economică.

I. Naționalitatea pământului. — Agricultura și cultura vitelor în Bucovina.

Ca argument, dela care asemenea se se
poată concluda asupra stărilor economice, se
areț acum în puține șire și starea viticulturii,
și ea un rod al raporturilor de agricultură
și al gradului de educație economică al po-
pulației.¹⁾

Dela început s'au auzit în Bucovina ori
asupra ei voci, care credeau, că Austria ar
face bine să nu sporiască mult populația din
noul ei provincie, ci să o lase să se fie ca un
teritoriu unicum pentru creșterea vitelor.
Profesorul naturalist Hacquet scria în acest
sens²⁾, Budai-Deleanu zicea în scrierea sa

¹⁾ Trebuie să însemn, că material ar fi pentru
aceste chestii foarte mult. Într-o expunere generală
a situației monografice întinse nu pot avé însă loc.
Politicianii bucovineni ar trebui să pună înșiși la
cale astfel de publicații filosofice pentru o politică
națională bine înțeleasă.

²⁾ Hacquet, Neueste physikalisch-politische Reisen,
Nürnberg, 1790 I, pag. 194 zice: „Într-aceea eu nu
aș dorî nici o populație mai mult pentru monarhia
împărătească, pentru Moldova, dacă ea se va susține
pentru-că din multe cauze țeara nu poate fi, decât
puținii locuitori vor fi lăsați în vechea lor libertate,

asupra Bucovinei că stăpânirea 'și-a dat chiar
toată silința să nimească cultura vitelor
în Bucovina.“³⁾ Acest lucru nu-l putem zice,
decât poate numai relativ la caprele, pe care
Românii le prășiau și al căror număr din
causa cruțării pădurilor s'au restrâns de tot.

Dar' adevărat este, că nu s'a făcut mai
nimic serios pentru ridicarea economiei de
câmp și de vite a țărânului român.

Să dovedim acest lucru cu date luate
din restimpuri mai mari.

Splényi, primul guvernator militar al Bu-
covinei (între anii 1774—1778) spune, că pă-
șunea este atât de multă, încât se închiriază
și la „străini“, care cumpărau și fânul, adecă
la Armeni și Poloni⁴⁾; vite se exportau în
Ardeal și Galiția; ear' oile ardelenest mer-
să pască în Bucovina. Urmasul lui Splényi,
Enzenberg (între 1778—1786) atrage deja
atenția asupra nepriceperii de a îngriji vitele,
care nu simt ce-i hrânirea în grajduri și cresc
bătute de întemperi sub cerul liber.⁵⁾ Să
constatau așadar condiții bune de dezvoltare —

decât prin marea număr de animale, pentru-că ori-ce
silă făcută acestor oameni nomazi 'i-ar face să emi-
gre și tot restul de produse ale pământului acestor
oameni nu are preț la vecini, dar' vite se pot
duce din țeară departe fără mult cheltuelă.⁶⁾

³⁾ Scrierea lui Budai Deleanu am publicat-o
eu întâia-oră în „Gazeta Bucovinei“ anul IV.

⁴⁾ General Splényi in Beschreibung der Buko-
wina, Herausgegeben von Dr. I. Polek, Czernowitz,
1893, pag. 19 și 31. Polonilor și Armenilor li-se
zicea deci pe atunci oficial „străini“!

⁵⁾ Dr. Ziegler, Geschichtliche Bilder aus der
Bukovina, Czernowitz, 1893, pag. 86—87. În aceste
tablouri Ziegler expune starea Bucovinei, după
raporturile lui Enzenberg către guvernul central.

dar' și lipsa instrucției. Încrederea, că prin
pilda luată dela Germanii și Ungurii imigrați
vor învăța și Românii și Rutenii noțiuni mai
raționale de economie a fost naivă pentru-că
nici ei nu prea erau meșteri.⁷⁾

După multă trecere de vreme, ce știri
găsim, și zicem, pe la 1850? Cetim rapo-
rtul camerei de comerț din Cernăuți⁸⁾
și ne mirăm cum se mai poate zice că pro-
gresul a fost în Bucovina protejat cu mare în-
grijire.⁹⁾ Livezile sunt în general „încă în starea
lor primordiale naturală, pentru a cărei îmbună-
tățire nu s'a făcut chiar nimic.“¹⁰⁾; mánzii,
continuă raportul camerei, nu vęd grajdul
nici la patru ani, tocmai ce zicea și Enzen-
berg; Români și Rutenii nu pretuesc pro-
ducțiunea de lapte, nu produc vițe pentru
țirg, nu cunosc nici instituția fericită a vacă-
rului satului și în locul lui o mulțime de
forțe tinere, copii, flăcăi și fete își perd vre-
mea cu păscutul vitelor, porcilor, oilor și gâș-

¹⁾ Eată cum descrie pe coloniștii germani
aceiași Hacquet, pe care istoricii bucovineni ca Polek
li citează bucuros numai când voesc să arete ce be-
țivi erau Valachii dela Câmpulung etc. El zice:
„Deoarece ce în alte călătorii ale mele în regatul Ga-
liției vëzusem deja mai multe colonii germane, am
găsit, că cele mai multe sunt de același soi ca și
în Bucovina, totdeauna popor slut, (jederzeit übel-
gestaltetes krüppliches Volk) cum se găsește mai ales
la Rinul-de-jos, mai mult decat la vicață ușuratică,
decât laborioasă (mehr dem lüderlichen als dem ar-
beitsamen Leben ergeben). Hacquet, vol. I, pag. 192.

²⁾ Hauptbericht etc. für das Jahr 1851, Czernowitz,
1861 (ediț. 2-a), pag. 20—26.

³⁾ Deja Platter a observat că scrierile iubilare
ale lui Ficker și Biedermann au exagerat descrierea
binelui.

⁴⁾ Hauptbericht, pag. 10.

telor; copiii familiilor sunt astfel toți ocu-
pați și prin urmare nici la școală ori la me-
serii nu pot, căci nu au vreme să meargă.
Eată ce nefericite efecte avea — precum mai
are încă și azi — economia Românilor și Ru-
teanului. Și ori-ce s'ar zice până azi s'ar fi
putut schimba cu totul această stare, dacă
poporul ar fi avut totdeauna capete luminate
și universale în preocupăți și studii și gu-
verne în adevăr pline de grije pentru el.

Mai departe, să luăm un an mai nou,
să luăm ca probă și constatările cele mai
proaspete. La 1886 se face o lege care sta-
tornicește pe districte comisiuni pentru vite.
Raportele lor, al căror cuprins, l'a comuni-
cat comitetul țerii într'un raport general al
său (pe timpul dela 1 Septemvrie 1892, până
la 31 Decemvrie 1893), constată în genere o
scădere marea culturii vitelor. La Coțman între
Ruteni, e progres. La Seret, unde sunt Ro-
mâni și Ruteni, „sărăcia poporului și lipsa
de pricepere pentru o cultură rațională“ este
vina regresului; deși la Suceava, ca d. e.
la Scheia și Stroești — unde-i și moșia boie-
rilor Popovici și Mirza, care nu fac politică,
ci gospodăresc și fac donațiuni culturale —
se cultivă bine vitele, înec se exportează chiar
în România și Ardeal, se constată și în accl
district „indolență“; la Gurahumora popu-
lația preponderantă română, a dat binisor în-
dărēt („nemenswerther Rückgang“) și „in-
dolență“ se constată și pe acolo; la Câmpul-
lungul românesc cultura vitelor dă hotărît

⁵⁾ Păstorii și păștorile fiind necontrolați
la pășune, zice raportul, demoralisarea la țeară ia
prin contactul lor un avânt cumplit.

înapoi și se constată și „neștiința și indolența
populației“, și lipsa de adăposturi pentru vite
ca și azi o sută și zece ani, pe vremea lui
Ensenberg; la Dorna este tot așa, mai adău-
gându-se o belea și adică beleașca că „ne-
gustorii străini, mai ales din ținutul Vijnței
(ținut rusesc, dar' ei sunt de sigur Jidani) nă-
vălesc și cumpără dela pășune cele mai bune
vite și le duc rămânând pentru cultură cel
mai rău material.“⁶⁾

Acestea sunt stări constatate oficial.⁷⁾
Din ele sunt în drept să se scoată deocamdată și
până la alte locuri, unde voui reveni la acest
material, conclusia: că sursele economice ale
Românilor agricultori și viticultori din Bu-
covina sunt subred și că abia de-aici înainte
vor trebui stabilite mijloacele depline de îndre-
ptare. Ele vor trebui căutate, pentru-că de altfel
ruina economică va pune capăt și tinărului
avânt național, înainte ca acest avânt să fi
avut timp să se înrădăceze în inima și cu-
getarea poporului bucovinean capabil de cul-
tură, dar' foarte neglijat.

Să nu fi Român, să nu fi politician na-
țional, să fi numai om — atât de puțin cer-
eu! — și paginile de felul acestora trebuie să
te facă democrat, trebuie să-nlăț fixeze ideea
asupra unui singur scop: reînălțarea acestui
popor, al cărui intelect a fost lăsat în părgi-
nire, al cărui braț a fost lungă vreme secues-
trat în folosul altora.

Să vedem cum...

⁶⁾ Raportul acesta este un act adaus la pro-
tocolul stenografic al ultimei sesiuni a dietei Bu-
covinei.

scusat prin aceea că e tocmai în momentul de a pleca, ear' arhiepiscopul August a scris lui Szilágyi, că serviciul îl împedecă de a-l primi.

„Întemplantă aceasta se comentează aici mult și în diferite moduri“.

Noi unii nu credem, că acest ministru-model de bunăcuviință va trage consecuențele din aceste semne cât se poate de lămurite de dragostea de care se bucură la Curte. Nu zicem, că n'ar înțelege însemnătatea primirii ce i-s'a făcut, ci fiindcă are pe lângă de pe obraz cam grosicioră; toți îl știu, prieteni și dușmani, că calitatea prin care excelează mai mult, este lipsa de simțăminte delicate; el însuși o știe bine și o recunoaște. Prin urmare de ce se-și fie rușine, chiar dacă îl dau undeva afară pe ușe, dacă așa-i e firea?

Aliații Românilor din Făgăraș. Guvernamentul „Kolossvár“ scrie, că în Făgăraș în ședința de Sămbătă s'au enunțat cu mare însuflețire următoarele:

Văzând primirea celor trei proiecte ale reformei politice-bisericești: proiectul despre căsătoria civilă, conducerea matriculelor și religioasă copilor — de către ambele case ale legislației noastre și că în timpul cel mai scurt acelea vor fi sancționate (în care a dubita ar fi lesă maiestate), salutăm cu multă bucurie acest eveniment așteptat demult și prin acela învingerea liberalismului slăvit, căci vedem siguranța statului de drept unitar maghiar și vedem mai puțin de toate politica calmă a națiunii maghiare, îndreptată spre învingerea ideii de stat maghiar, nepericuloasă însă nici pentru existența naționalităților, prin care națiunea maghiară este, în era formațiilor statelor naționale, singură și poate asigura viitorul și misiunea europeană.

În acea convingere măgulitoare, că și partidul liberal din Făgăraș a conlucrat, deși numai indirect la această învingere, ca cu toate ocaziile așa și astăzi, cu sinceră recunoaștere ne aducem aminte de binefăcătorul Ungariei, strigând cu însuflețire: Trăiească Regele! Baugzner, comite-suprem; Pănczel, președintele clubului liberal.

Din viața comitatensă.

Bistrița, 11 Octomvrie 1894.

Onorată redacțiune!

Congregațiunea de toamnă a comitatului Bistrița-Năsăud ținută azi, e una dintre cele mai instructive atât pentru Români, cât și pentru factorii cealaltă ai congregațiunii.

Obiecte, care interesează mai deaproape pe toți Români și naționalitățile erau:

1. Cum se se refereze și pertracteze obiectele în congregațiune în viitor? În ce limbă? Ce a zis ministrul de interne?
2. Competență e congregația a hotărî asupra comitatului administrativ? Ce zice ministrul?
3. Câteva alegeri de notari și primari.
4. Raportul comitetului administrativ despre prima jumătate a anului administrativ 1894.
5. Sistemizarea încă alor 2 preturi și 2 posturi de diurniști, și alegerea lor prematură.
6. Participarea și contribuirea la festivitatea și expoziția millenară. Protestul Românilor!
7. Alegerea mai multor comisii pentru viața administrativă comitatensă ș. a.

Interesele române le-au apărât cu zel, pricepere și căldură Dr. D. Ciuta, Dr. Ioan Pop, vicar, Dr. G. Tripou, Simeon Monda, protopopul Bărgaușilor, Ciril Deac, protopopul Budacului, Anchidim Candale și Ioan Dologa, preoți în B. Tiha și B. Bistrița.

Pertractările nu au fost lipsite de scene încurcate și sgomotoase; la 4 oratori li-s'a luat cuvântul; odată s'a suspendat ședința ș. a.

Apărarea Românilor și a Sașilor nu a fost în toate solidară; ba nici Sașii ei între ei nu au fost de acord. Oratorii lor și acum s'au purtat, cu priceperea, cu tactul și cu puterea cuvântului, ca totdeauna: Kramer, Budaker, Müller, Sigmund, (redactor la „Bistritzer Zeitung“), D. Csallner, Löw ș. a.

Membrii români nu au fost toți de față, ba nici în număr proporționat. Cei mai mulți absenți. Apoi și dintre cei veniți la congregație, mulți s'au depărtat înainte de terminarea luptei. De aci se explică și căderea Românilor la votarea asupra câtorva obiecte.

Cu toate acestea conducătorii oficioși ai administrației încă nu se pot mângâia, că au scos toate la cale precum au dorit.

Amănunte vor sosi în raport detaliat.

Aelius.

Discursul

domnului D. A. Sturdza

în

„Chestiunea națională“,

rostit în intrunirea publică dela 25 Septemvrie în sala Orfeu.

(Urmare.)

Acum câteva luni părintele Lucaciu, condamnat la 5 ani închisoare, pentru-că s'a dus în 1892 la împăratul cu Memorandul, a fost condus din temniță la o nouă judecată și la aceea judecată a fost din nou condamnat la șese luni de temniță ordinară, după-ce mai nainte suferise deja un an și jumătate de temniță. În totul părintele Lucaciu a fost condamnat la 7 ani de temniță.

La ultimul proces delat 22 Septemvrie trecut s'a întâmplat un fapt de o incitate revoltătoare. Tribunalul din Sătmăr a luat următoarea decizie: Lucaciu e oprit a răspunde tribunalului în altă limbă decât în cea maghiară, pentru-că Lucaciu nu s'a supus la acest verdict, i-se ia cuvântul, pentru-că nici după-ce i-s'a luat cuvântul, Lucaciu nu s'a conformat verdictului, el se declară de cerbicos (îndărățit) și i-se ia dreptul de apărare, și pentru-că Lucaciu e lipsit de dreptul de apărare, i-se deneagă și dreptul de a produce dovezi și martori pentru a dovedi inocența sa.

Nu este acest verdict un act de barbarie? În care țeară din lume și în ce timpuri vre-odată un acusat a fost lipsit și lipsit în așa mod de dreptul de apărare?

Dar' mai departe. Mai nainte de a fi puși Români sub judecată din cauza ducerii lor la Viena, ce au făcut Maghiarii? Înfrunțări, că Români au îndrăznit să se prezente la împăratul lor, Maghiarii din Turda au devastat ca niște sălbatici casa Doctorului Rațiu, președintele comitetului național român din Ungaria, și Maghiarii din Oradea-mare au devastat episcopia și seminarul.

Înainte a acestor acte de vandalism, guvernul cu agenții sei au stat nepăsători. Nu s'a mișcat nimenea, nici să împedecă vandalismul, nici să-l pedepsească! (Așa e! Așa e! Așa e!).

Etă, domnilor, cum chestiunea națională a trecut din Ungaria hotarele regatului român. Strigătul fraților nostri — ne ucide Maghiarii, a trecut munții. Și după-ce a trecut munții, ea a devenit și la noi o chestiune națională de prima ordine, fiindcă am căpătat toți, câți păstrăm numele de Român, convicțiunea, că boierii nostri, care astăzi sunt la putere, n'au inimă românească și nu simțesc românește, ci tradează chestiunea națională. (Aplause).

Aci, domnilor, trebuie să vorbesc și despre partidul nostru, despre partidul național-liberal, fiindcă acușatiunea, pe care boierii o răspândesc cu profuziune, pe care Maghiarii o produc zilnic în contra regatului român, este la adresa partidului național-liberal. Se zice, că partidul național-liberal este plin de grandomanie și că din grandomania lui s'a născut chestiunea națională, menită a turbura pacea Europei.

Partidul național-liberal n'a fost niciodată irredent sau daco-român, precum nu este nici astăzi. Boierii, și în trecut, ca să scape de Ioan Brătianu, l-au acusat înaintea Europei ca turburător al păcii; tot prin chestiunea națională au voit să-l facă imposibil ca conducător al națiunii. Ei răcniau și scriiau în țeară și peste hotare, deabia Români și-au ridicat capul și au început a trăi, și au început să fie obraznici, să strice rîndueala dreptului internațional și a statelor existente. Aceleași acușări și acum.

În privirea irredentei am zis în anul trecut în senat următoarele:

„Ceea ce e important este, ca nici un Român cu mîntea teafără, cu conștiința clară, cătră patrie și cătră neam, să nu se lasă a fi amăgit un singur moment de cursele ce se întind neamului românesc întreg și regatului român în particular prin jucăria periculoasă a irredentei“.

Se poate cineva exprima mai clar și mai limpede? Am spus tot atunci și cauzele, și anume pentru-că dacă am vrea să luăm Transilvania, ar trebui mai întâiu să distrugem monarhia austro-ungară, care nu se poate distruge decât prin un război general, și pentru-că într'un război general, iscodit și pus în mișcare de noi, capul nostru se va sparge mai nainte de capul altora.

Din ziare acușarea de irredentism a trecut în cercurile oficiale. Căncelarul imperiului austro-ungar a declarat înaintea delegațiilor ungare: „că numirea generalmente întrebuintă pentru agitațiunea din România este România irredentă“.

Oare când vedem producându-se asemenea acușări nedrepte, nu sîntem în drept a întreba: Este just ca să fim pe nedrept acușări? Este just ca ministrul unui mare imperiu să ne acuse în fața lumii de un ce neexistenț?

Și în fața acestor nedrepte acușări nu sîntem noi în drept să spunem că denumirile de irredentă și de daco-românism nu sînt plămuite decât numai cu scopul ca să sparie cu dinsele Europa, ca ridicând opinia Europei în contra Românilor, Maghiarii să poată mai departe brutaliza pe Români din Ungaria pentru a-i maghiarisa mai iute și mai ușor? Apoi dacă amicitia statului român este necesară Austro-Ungariei, se cuvine oare să fim denunțați ca distrugători ai păcii europene? Astfel se cimentează prietenia dintre două state?

Când Ioan Brătianu era la putere, acuas pe Ioan Brătianu, că tradează interesele statului român, pentru-că el era cu tripla alianță; acum tot boierii spun că naționali-liberalii, urmași ai politice inaugurate de Ioan Brătianu, încurcă interesele regatului român, pentru-că combat tripla alianță.

Naționali-liberalii, cu Ioan Brătianu în cap, au fost totdeauna simpatici triplei alianțe, pentru-că tripla alianță a dovedit în timp de douăzeci de ani că ea este păstrătoarea păcii și pentru-că pacea, atât de necesară tuturor, este mai necesară încă tinărului nostru stat. Noi știm bine că pacea asigurată ne întărește și ne asigură și viitorul nostru! De aceea Ioan Brătianu a fost totdeauna simpatic triplei alianțe! De aceea partidul național-liberal, după moartea nemuritorului seu șef, în aceleași credințe a rămas statornic.

Dacă noi în adevăr am fi dorit imperiul daco-român, dacă am fi dorit să ne lăim dincolo de Carpați și dacă în țeară ar fi existat o asemenea tendință, atunci am fi văzut ce vuet mare ar fi făcut Maghiarii. Însă ei singuri nu cred lucrul acesta. Chiar contele Kálnoky recunoaște, că aceste acușări sînt nedrepte. Etă ce a zis în delegațiuni, după-ce a denunțat Europei pe naționali-liberalii ca turburători, pentru-că să pună cu aceasta propteli guvernului nostru boieresc:

„Irredentismul este o fantomă, o aberațiune bolnavicioasă; id-a încorporării Transilvaniei nu poate nelișiți pe nimeni, căci toate premisele unei atitudini agresive lipsesc“.

Apoi, dacă lipsesc premisele unei irredente, cum poate să susțină cineva că există irredentă, că există o mișcare irredentistă! (Așa e! Așa e!).

Cine vre-odată dintre Români din regat a căutat să revoluționeze pe Români din Ungaria? Care Român din Ungaria a voit vre-odată să se deslipească de imperiul austro-ungar? Noi știm că Maghiarii s'au revoluționat nu odată. Știm că Maghiarii au profitat de ori-ce împregiurare nenorocită a imperiului, ca să-i smulgă dreptul de a munci celelalte popoare nemaghiare. (Aplause).

Tripla alianță însă a fost creată pentru a menține și a asigura pacea europeană; ea nu a fost creată pentru a da în mîna Maghiarilor o armă, cu care să înădușe, să sdrobească, să desființeze poporul român. (Aplause).

Când aceasta ar fi ținta triplei alianțe, atunci ea ar fi un instrument de distrugere, de nedreptate, de incitate. Nu am auzit nici un dat cetit, că împărații și bărbaii de stat, au dat naștere acestei Lige a păcii, care să o fi conceput pentru a pune fundamentul unei ere de nedreptate și de oprimare, cerînd apoi încă ca Români din regat să încuviințeze nedreptățile ce se fac Românilor din Ungaria, să ajute pe Maghiari în desființarea națiunii române din regatul Sfântului Stefan. O astfel de Ligă ar fi monstruoasă și tripla alianță s'a dovedit până acum ca o binefacere pentru popoarele europene. (Aplause).

Ceea-ce pretind astăzi Maghiarii dela tripla alianță, n'a cerut-o nimeni dela noi. O asemenea pretensiune astăzi apare pentru întâia- dată.

Când a fost Ioan Brătianu la Livadia, ca să se convingă dacă Rușii în adevăr intențiuni războinice și să lămurească care sînt intențiunile lor față cu România, el a zis Rușilor: Puteți să vă războiți cu Turcii, dar' pe noi să ne lăsați în pace, și dacă e vorba de trecătoare, trebuie să vă învoiți cu noi. Rușii, puternicii Rușii, au căutat să ocolească dificultatea, dar' când Ioan Brătianu li-a zis cu decizie că vor trece peste cadavre de creștini pentru a libera pe alți creștini, atunci s'au muiat și au încheiat cu noi tratatul, care era deja o recunoaștere a independenței noastre. (Aplause).

Și atunci eram încă sub suzeranitatea Porții. Dar' am arătat atunci chiar că România nu e, după zicătoarea populară, un sat fără căni. Astăzi însă, când am devenit independenți prin propriile noastre forțe, prin munca și vitejia noastră, să devenim oare de bunăvoea noastră casapii fraților nostri de peste Carpați? Aceasta nu se poate! (Aplause).

Să examinăm dacă toate câte le-am zis, au o basă reală. Toate trebuie dovedite. Trăim în momente grave, importante pentru regatul nostru. Trebuie să clarificăm situația pentru-că cu mîntea luminată să luăm deciziunile noastre despre calea de urmat. (Aplause).

La finele lunii Noemvrie a anului trecut, președintele Ligei culturale, domnul Urechia, a întrebat pe guvern: „Ce pași a făcut guvernul nostru pentru a convinge pe cei dela „Budapesta că sînt neadeverate acușatiunile, care se aduc mișcării noastre, că este irredentistă și neamică Ungurilor?“

În loc să enumere ce pași a făcut, după-cum îl întreba domnul Urechia, etă ce a răspuns ministrul Alexandru Lahovary. Mai întâiu a zis: „Este o greșală și este un pericol de a face din chestiunea Transilvaniei un obiect de agitațiune zadarnică; este o crimă de a face dintr'nsa o armă politică“.

Auziți domnilor! Pentru ministrul Lahovary există „chestiunea transilvană“ nu chestiunea națională, fiindcă sau nu știe, sau a uitat, sau fi este indiferent, că sînt Români nu numai în Transilvania, ci și în alte părți ale Ungariei.

Dar' știința, cunoștința și simțămintele naționale, există oarecând se pretindă că chestiunea națională este o agitațiune zadarnică, o armă politică criminală; agitațiune zadarnică este, cătrî noi simțim durere în inima noastră că frații nostri sufer martiriul? Armă politică este, când înălțăm glasul nostru pe lungă glasul lor, ca să audă și Europa și toate popoarele ce sălbătécii se petrec în Ungaria? (Aplause).

Mai departe zice ministrul Lahovary: „În paguba tuturor (din regat și din Ungaria) se agită chestiunea Transilvaniei în mod inoportun, fătărnice și nealeal, devenind astfel România un element turburător, ear' nu un element de pace în Europa“.

Nu este aceasta o denunțare formală a României în fața Europei? (Aplause).

Să pășim mai departe. Ce idee avea ministrul Lahovary despre suferințele Românilor de peste Carpați? Etă propriile lui cuvinte: „Nu putem săi până la ce punct toate acele lucruri (maltratare brutale, temnița, dărluarea de case de cătră o mulțime sălbatică și violente) sînt adevărate, și eu cred, că cel puțin violentele de stradă nu pot să se petreacă nici cu permisiunea, nici chiar cu îngăduirea guvernului din Budapesta“. Aci editorul din Sibiu pune notița: „Atât mai lipsită, adică că se lucuvințeze guvernul cu decret regal toate sălbătéciiile Maghiarilor“.

Dar' să vedeți cum se face ministrul Lahovary advocatul fără perdea al Maghiarilor și cum nu se știe a-și vedea simțămintele antinaționale: „Pot să o afirm și sînt sigur de aceasta. Nu trebuie să exagerăm nimic. Știu foarte bine că autoritățile locale au căutat să împedecă faptele, poate nu cu destulă energie, și au urmărit și pe făptuitori“. Și la această așertiune, earăși editorul din Sibiu face un parantes. „Domnul ministru de externe și-ar fi câștigat mulțumirea tuturor, dacă ar fi știut să ne spună cum făptuitorii au fost urmați și pedepsiți“. În adevăr, nici unul din făptuitorii vandalismelor dela Turda și Oradea-mare nu a fost nici urmărit, nici pedepsit.

Când i-am zis în senat, că noi nu putem fi nepăsători în chestiunea națională, ce a răspuns Alexandru Lahovary? Citez earăși propriile lui cuvinte: „Aceasta este o chestiune de sentiment personal ear' nu de atitudine politică. Este evident, că nici un Român nu poate să fie nepăsător pentru oamnenii de neamul lor, chiar pentru supuși străini, în contra cărora se încearcă, după spusa domnului Sturdza, aceste persecuțiuni în scop de denaționalizare“.

Va să zică ministrul statului român, acela care e pus să privegheze interesele țării și ale națiunii, acel ministru, în ziua de 29 Noemvrie 1893 nu era convins că există persecuțiuni din partea Maghiarilor, în contra Românilor. Și contele Kálnoky în anul acesta spriginește pe domnul Lahovary, zicînd: „Organe distince din presa europeană au făcut să se creadă că România din Ungaria sînt oprimați“. Vedeți? Primul-ministru al Austro-Ungariei și ministrul de externe al României sînt de acord într'a a declara, că Români din Ungaria trăesc în raui.

(Va urma)

Discursul dlui D. Sturdza.

(Raport special al „Tribunei“.)

București, 1/13 Octomvrie.

Întreaga presă, întreaga opinie publică din România se ocupă cu discursul dlui D. Sturdza, rostit în adunarea dela Orfeu, ținută de partidul național Damineca trecută.

Discursul a făcut o mare, adîncă impresie. Nici-odată până acum nu s'a rostit în țeară asupra chestiei naționale o vorbire mai importantă, nici-odată dușmanilor românismului nu li-s'a făcut un rechisitor mai strășnic, nici-odată calumniile aruncate asupra sincerilor prieteni ai causei ardeleni nu au fost mai splendid spulberate.

Sub impresia cuvintelor șefului lor, partizanii partidului național liberal se înalță; de zile întregi bărbaii cei mai eminenți ai României discută asupra chestiei române, pen-

tru-că așa cum a pus dl Sturdza chestia, ea este nu numai a Românilor subjugăți, dar' a tuturor Românilor.

Presa guvernamentală, de sine se înțelege, se încearcă a atenua impresia mare produsă de șetul opoziției asupra țării întregi. E de regretat însă, că în locul unei discuțiuni liniștite și demne, organe de altfel serioase, se năpustesc cu vorbe aspre, violente asupra dlui Sturdza, și numesc delator, trădător al națiunii etc. etc. Nici cei mai guvernamentali nu pot să tăgăduască însă, că de unde imediat după discursul contelui Kálnoky credea slabită, îngreunată situația dlui Sturdza, acum trebuie să recunoască faptul, că prin acel discurs i-s'a dat șeful opoziției liberale prilegiul de a rosti unul dintre cele mai mari discursuri ce s'a auzit dela bărbaii de stat român, discurs care a popularizat mult nu numai pe dl Sturdza, dar' a dat un puternic avînt chestiei naționale, așa că mișcarea departe de a se fi potolit în urma discursului contelui Kálnoky, ea s'a alimentat, iia proporțiuni din ce în ce mai intensive, îngrijitoare pentru guvern.

Un cetățean distins de aici, Ardelean împămîntenit, mi-a spus azi: „Dacă scandalul cu primirea studenților se întîmpla înainte de alegeri și dl Sturdza ținea și d-sa discursul tot înainte de alegerile comunale, guvernul era cu desăvîrșire invins“. Ear' acest Român de origine ardelenă, la alegerile comunale lucruse în favorul guvernului.

În măsură ce crește pe terenul chestiei naționale acțiunea dlui Sturdza, se înmulțesc și greutățile pentru guvern. Curentul se întinde în așa grad, că vrînd-nevrînd, guvernul trebuie să conțeze de el. Și dacă se adevărește svonul, că guvernul voește să înăbușe, cu diferite mijloace, curentul, e numai chestie de timp, ca lucrurile să se incurce rău.

E caracteristic, că puțin după intrunirea dela Orfeu s'a răspândit și vestea, că dnii Brote și Popovici se fie expulsați. Aceasta pentru-că prezența lor în capitală ar contribui la intensivitatea mișcării naționale.

Sînt, adevărat, puțini cari se creadă, că guvernul să facă o asemenea greșală. E însă fapt, că una din foile guvernamentale de aici se năpustește cu o furie detestabilă asupra dlui V. A. Urechia, venerabilul președinte al Ligei, aducîndu-i tot felul de acușări absurde, neîntemeiate și mărșave. În același timp organul guvernamental atacă Liga, cercă să o discrediteze înaintea publicului. Articoll „Terii“, căci acesta este organul, care scrie contra Ligei, au făcut de altfel serviciu rău guvernului: fi înstrăinează simpatiile Românilor doritori de prosperarea acestei naționale instituțiuni.

Dacă Liga, care stă deasupra partidelor, este tratată astfel, vă puteți închipui cât de mult supără pe guvern discursul, în care dl Sturdza rectifică acușatiunile aduse partidului liberal, acușatiuni, care dacă reușiau a se acredita, slăbiau pe liberali și întăreau poziția guvernului.

Discursul dlui Sturdza a fost de altfel nu numai un rechisitor aspru la adresa guvernului, dar' și un răspuns contelui Kálnoky. Și această vorbire este ce mai ales vă poate interesa din vorbirea dlui Sturdza.

CORESPONDENȚA

„TRIBUNEI“.

Seliște 11 Octomvrie 1894.

(Sabia gendarmilor ungurești). Relativ la omorul din Seliște primim următorul raport detaliat:

Frații George și Vasile Stirban din Topârcea au venit în S. I. c. la Seliște, la țirg de țeară.

Cătră seară s'au dus cei doi frați în cărcima lui Oprea Hășigan, unde s'au apucat de beutură. Beutura multă scoate la iveală patimele și produce dor de ceartă și bătaie, astfel au făcut și frații Stirban, unul acum eșit din slujba împăratului, care servise cu onoare, altul mai mic.

Vin doi gendarmi înarmați din cap până în picioare, vin alți doi gendarmi cu sabia la șold — se liniștească cearta. Comandantul gendarmilor cu blîndețe obicinuită unui gendarm unguresc sare la frații Stirban să-i pună la regulă! George Stirban, fostul soldat, respinge purtare brutală a gendarmului, și când acesta îi dă o palmă, îi trage și el o alta mai strășnică. Atunci comandantul gendarmilor trage sabia, lovește cu toată puterea pe George Stirban, care cade la pămînt, ear' din gîtul lui, tăiat mai până la berigată, curge potop puterea vieții, curge sângele care era menit să curgă pentru țeară poate. De geaba aleargă medicul, de geaba se silește să potolească sângele, în timp de o scurtă oră din rezervistul George Stirban, fiitor luptător pentru patrie și tron, nu a rămas decât un cadavru rece. Astfel au restabilit ordinea într'o găleacă de cărcimă, doi gendarmi înarmați din cap până în picioare și alți doi gendarmi cu sabia la șold.

Dar' nu a fost destul atîta.

Comandantul erou al gendarmilor, trăgând sabia să o înfigă în trupul unui biet de om, atinsă lampa arzând, acățată de grindă, lampa se sparge, petrolul se aprinde și se varsă pe servitoarea și pe un biet de oașpe, le arde pelea și carnea și aprigi suferințe și dureri, lungă neputința de a câștiga pâinea cea de toate zilele vor fi prețul cel scump, pentru-că din întâmplare au fost de față la bravura unui gendarm unguresc.

Vine cercetarea.
Vine dela Sibiu un locotenent de gendarmi, vine dela Sebeșul-săseșc un locțitor de oficer.

Știți ce zice locotenentul?
Zice că: las, că-i bine că s'a întâmplat așa ceva, să vadă Seliștenii că ce pot face gendarmii!

Știți ce mai zice locotenentul?
Zice cătră comandantul cel viteaz, că de ce nu l'a tăiat și pe Vasile Stirban!

Știți răspunsul viteazului?
L-aș fi tăiat și pe el, dar' a fugit.
Și ce va constata cercetarea?

Că cei patru gendarmi au fost în primejdie de viață prin atacurile fraților Stirban și a trebuit să moară George Stirban, că altfel muriau cei patru gendarmi, doi înarmați din cap până în picioare, doi cu sabia la sold... Astfel fac gendarmii pace, pace de felul acela, care se născu în Varșovia ocupată de Cazacii lui Muraviev, — pacea morții...

Ce privește pe domnul locotenent cu părerile sale atât de potrivite, ne rezervăm a mai reproduce cu oare-care alt privilegiu vederile profunde și iubitoare de pace și ordine ale unui locotenent de gendarmi ungurești.

Cu zic cetitorii?
Așa e, că o palmă redată unui gendarm brutal unguresc merită — moarte?
Hungaria felix — n'ai ce face.

CRONICĂ

Schimbari in corpul diplomatic Din cercuri bine informate se anunță următoarele schimbări în corpul diplomatic: Contele Wesserscheimb, șeful de secție în ministerul de externe va fi numit ministru plenipotențiar la București. Locul lui îl va ocupa contele Czirány. Contele Ajenov Goluchovszky va lua locul baronului Bruck, actualul ministru plenipotențiar din Italia. Contele Wolkenstein, ministrul plenipotențiar din Petersburg, va fi numit la Paris, ear' locul lui îl va lua prințul Lichtenstein. În urmă contele Zichy, prim-senator al ambasadei din Paris se va duce la curtea din Stuttgart ca ministru plenipotențiar.

Wekerle și Chélar. Chélar publică în „Figaro” rectificarea sa anunțată de Wekerle, și spune, că traducerea opoziției după articolul seu au fost fantastice și că, dacă ar fi prevăzut discuțiile politice ce au urmat, — nu publica convorbirea sa! Credem și noi, că atunci nu ar fi expus pe Wekerle, al cărui oașpe la Danoș a fost în decurs de 15 zile. Dar' cât despre traduceri, — pricepem și noi franțuzește Ungurii de sigur nu vor fi mulțumiți de ce zice Chélar, care de altfel se va fi convins de neîndreptățitul „orgoliu de rasă” al Ungurilor.

Dela Cluj. Ni-se scrie din Cluj cu data de 15 c. n.: Ieri în 14 Octombrie trecând prin „Golgota Românilor”, mi-am ținut de datoriță a cerceta pe cei 11 preoți români, care de o lună de zile stau sub zăvoarele temniței ordinare din Cluj, știind că cei care sufer pentru neamul românesc simțesc o mare bucurie, când ved, că deși sunt smulși din mijlocul poporului iubit și al scumpelor familii, dați întunerecului temniței, totuși poporul român nu-i dă uitării. La 9 ore a. m. mi-s'a permis intrarea, și am aflat pe iubiții noștri preoți tocmai făcându-și preumblarea de dimineață doi cu doi prin ocolul temniței. Până acum totuși stănt sănătoși și cu o paciență deamă de martirii români spuoartă greul temniței ordinare. Multă mângâiere simt în suferințele lor, fiindcă bravi universitari români din Cluj precum și inteligența de acolo îi cercetează aproape în fiecare Duminecă. Onoare lor!

Scrisoarea dlui Eugen Brote către presidential tribunalului din Cluj, după cum suntem informați, a fost trimisă din Brașov la adresa mai multor primării, reuniuni și frunțași din Seliște și giur. Funcționarul de postă din Seliște (un Armean ruginit) vâzând aceeași scrisoare pe toate picurile, a bănuit, că conțin te miri ce scripțe periculoase ideii de stat maghiar. Drept-aceea a avisat mai întâiu prețura, apoi pe totuși adresați, cărora li-a trimis câte un avis (vot levél), ce de regulă se dă pentru scrisori recomandate — chemându-și să-și ridice scrisorile. Unul dintre adresați, prezentându-se la postă, în momentul când funcționarul i-a întins scrisoarea, impieगतul prețurii a pus mâna pe ea și a confiscat-o. A luat apoi protocol cu adresatul întrebându-l, că dela cine și în ce afacere așteaptă scrisoare din Brașov? Adresatul n'a răspuns nimic, ci s'a dus din postă lăsând domni cu gurile căscate. Auzind ceiață adresați despre întâmplare, nu și-au ridicat scrisorile nici până azi. Se mai spune, că în această cauză prețura s'a folosit de toate mijloacele spre a constrînge pe adresați să-și ridice scrisorile. Până și gendarmaria a fost pusă în mișcare. Toate au fost însă inzadar.

Prisionierii dela Vaț. Un ziar maghiar, „Erdélyi Híradó” aduce știrea, că la Vaț directorul temniței a interzis vizitarea martirilor din partea studenților și țeranilor. Dacă-i așa, apoi să nu ne revoltăm când până și oameni inteligenți ca toți studenții ce merg acolo sunt oprii a mai intra la prietenii lor și când țeranilor li-se ia libertatea de a-și manifesta iubirea lor? Sentimentele noastre sunt în acest chip urmărite în patrie. Mergem mereu înainte...

Alegerea de director în Brașov. Eforia școalelor medii din Brașov însărcinase încă astă-vară pe profesorul Virgil Oniț să conducă afacerile direcționale până se va alege director. Corpul profesoral, care are drept să candideze 3 profesori apți pentru postul de director, a recomandat în locul prim pe dl V. Oniț. Sâmbăta trecută, în 1 Oct. delegațiunile școlare, care au dreptul de alege, au ales cu unanimitate pe dl profesor Virgil Oniț de direct al școalelor medii române din Brașov, gimnasiu, școală reală și școală comercială. În felul acesta școalele medii române din Brașov vor intra sub noul director în o eră norocoasă.

Un nou candidat de ministru. În cercurile politice se zice, că secretarul de stat Matlekovits Sándor pentru aceea a fost așa de tare sprigit de guvern la alegerea din Giurgeu, pentru-că vreau să-i încredințeze conducerea ministerului de comerț. În acest cas actualul ministru Lukács Béla ar rămâne președintele expoziției millenare.

Despre Kultur-egylet. În 13 Octombrie ni-s'a ținut Kultur-egylet-ul din Cluj ședința comitetului seu de direcțiune, sub preșidul contelui Kuhn Géza. S'a hotărât reorganizarea filialei din Blaj. S'au făcut înștiințările pentru participarea la milleniul a filialelor, spre care scop ministrul a donat 1000 fl. S'au trimis mai multe rescripțe la ministrul cultelor, între care una în interesul kisdédv-urilor de stat. După-ce școala germană din Fehézhaza s'a deschis, în contra protestării Kultur-egylet-ului, s'a decis că chestiunea acestei școle se menține și mai departe la ordinea de zi. Ca ajutoare s'a votat pentru următorul period de jumătate an 4388 fl. 56 cr. Ayerea reuniunii este 1,111,098 fl. 55 cr. Întratele lunii trecute sunt 7317 fl. 50 cr. — Eată activitatea acestei reuniuni de maghiarizare. Cifrele vorbesc cu graiu viu!

Hymen. Dl Nicolae Russu, învătător în Zam, și d-șoara Eugenia Vesalon își anunță nununia, care se va celebra Duminecă la 9/21 Octombrie a. c. la orele 11 a. m., în biserica română gr.-or. din Iteu.

Nebuni. „Kolozsvár” scrie, că în biserica din Tebea, edificată din nou cu multă artă și înfrumusețată frumos, predominează colorii străine — colorile statului român. În nex cu aceasta spune, că în bisericile gr.-ort. se sporesc mereu aceste colorii — „străine”. — Doamne, când vor apuca și ei puțină minte?

Expoziție de vite. Cetim în „Fojia Diecesana”: „Reuniunea de agricultură din Caransebeș” aranziază în 4 Noembrie (st. n.) 1894 în curtea magistratului din Caransebeș o expoziție de vite cornute împreună cu distribuire de premii. La această expoziție se vor pute expune vitele locuitorilor din orașul Caransebeș, apoi ale locuitorilor din comunele aparținătoare notariatelor: Caransebeșul-nou, Slatina, Brebül (Weidenthal), Cârpa, Obreja, Ohaba-Bistra, Ferdinandberg, Ruscberg. Se pot expune: tauri, trăgători, vaci, junci, junici, viței, oi și berbeci. Peste tot se vor distribui ca premii 200 de coroane în argint. Fiecare proprietar, care dorește a expune vite, e îndatorat a dovedi prin atestat comunal, că posedă vitele cel puțin de jumătate de an. Totodată e obligat a aduce și pasapoartele de vite cu sine.

Cununia unei eleve a școalei civile de fete din Sibiu. Fiica not. cerc. Paska Simon din Sălciua-de-jos, membru fondator al lui EMKE, domnișoara Cornelia și-a sôrbat în 8 l. c. n. cununia sa cu dl Dr. Vertán, adv. în Turda, Maghiar care nu știe o boabă românește. Deși mireasa a fost elevă a școalei civile din Sibiu și stipendista „Asociațiunii transilvane” în decurs de 3 ani, născută română la Moți sub „Bih-rea” și de religie gr.-or., n'a voit sub nici o condițiune a se cununia în biserica română și prin preot român, ci spre acest scop a fost învitat plebanul rom.-cat. din Ofenbaia, care a sôvrșit cununia în casa tatălui seu Românii la nunță nefiind învitați, nu au fost, pentru-că domnișoara, actualmente doamna Vertán atât urește nația și limba română, încât nici cu căsenii nu grăește românește. Eată pe ce se duc banii opinioșilor români dați la „Asociațiunea transilvană”. „Asociațiunea transilvană” ar face bine ca la împărțirea stipendiilor să fie mai precaută, ca nu cu banii ei să crească și femeii romano-fago.

Nouă stațiune telegrafică. În comuna Ofenbaia, comitatul Turda-Arieș, dela 15 Septembrie s'a deschis, pe lângă unele jerte date de societatea minară și societatea de credit, ambe din Ofenbaia, o nouă stațiune telegrafică.

Retragerea cancelarului Caprivi. Se depeșează din Berlin cu data de 13 c. n.: La bursa de aici a circulat ieri știrea, că cancelarul Caprivi și-ar fi înaintat demisiunea. Motivul acestui pas se zice că ar fi divergențe de vederi ce s'au ivit între cancelar și ministrul prusian de stat în privința legii excepționale în contra partidelor radicale.

Din public.*)

Convocare.

Adunarea generală a despărțementului IV. (Sibiu) al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” în conformitate cu conculsul referitor al subcomitetului, se convocă din nou în orașul Ocna-Sibiului pe Duminecă 9/21 Octombrie a. c. la 10 orea a. m. în localul școalei gr. or. din Ocna-superioară.

Se invită și sunt rugați a participa la această adunare generală toți membrii despărțementului, toți amicii și binevoitorii „Asociațiunii transilvane”, cari doresc realizarea scopurilor mărețe ale acestei instituțiuni culturale.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin directorul substituit.
2. Citirea disertațiunii: „Munca și prețul ei.”
3. Exmiterea unei comisii pentru în scrierea membrilor noi și pentru încassarea taxelor dela membrii vechi și noi.
4. Intregirea comitetului.
5. Statorirea preliminarului pro 1895.
6. Luarea dispozițiunilor pentru reprezentarea despărțementului la adunarea generală a asociațiunii din 1895.
7. Propuneri eventuale.
8. Deñigerea locului și timpului pentru ținerea adunării generale a despărțementului în anul 1895.
9. Luarea dispozițiunii pentru autentificarea protocolului adunării generale.

Din ședința subcomitetului ținută în Sibiu la 15 Septembrie 1894.

Directiunea despărțementului IV. (Sibiu).

* Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

Posta redacțiunii.

Dlul P. C. în Orșova. Cuvântul „hazliu” s'a referit numai la forma întâmpinării, ear' nici decum nu a avut de scop a-ți atinge reputația de bun Român și zelos adorat al partidului național. Ca atare te-am cunoscut totdeauna și te considerăm și acum și în viitor. Departe de noi a voi să te superăm, ori să te înșelăm.

Procesul „Foi Poporului”.

Cluj, 16 Octombrie n. (Telegramă particulară a „Tribunei”). Pertractarea finală a procesului „Foi Poporului” abia s'a început la orele 11, fiindcă jurații până la această oră n'au fost în număr complet. Tribunalul este presidat de bar. Szentkereszty, acusator public Lázár. Acusații Moldovan și Marshall au renunțat la apărare. Lui Moldovan i-s'a luat interogator lung, în scopul vedită de a scoate dela el numele autorului, dar' fără rezultat. Pe urmă și-a ținut procurorul rechisitorul seu plin de frase umflate. Acusatul Titu Liviu Albini a arătat apoi absurditatea dispozițiilor patentei din 1852, dacă aceasta e să fie strict aplicată, cum voește procurorul în cazul de față. La ora 1 pertractarea a fost suspendată și se va continua la orele 2 și jum. Condamnarea tuturor trei acusaților este sigură.

Cluj, 16 Octombrie n. (Telegramă particulară a „Tribunei”). Moldovan condamnat la 2 luni închisoare, purtarea speșelor și perdere din cauțiunea foi 300 fl. Albini și Marshall achitați.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Budapesta, 16 Octombrie n. Câștigul principal al losurilor „Jó-szív” l'a nimerit seria 1758 nr. 85.

Belgrad, 16 Octombrie n. Primirea de tot cordială a regelui în Budapesta a produs în toate părțile populațiunii cea mai bună impresiune. Foile privesc în această primire reînnoirea amicitiei, ce a existat pe timpul lui Matia Corvin între Sârbia și Ungaria, Ungaria e fericită de a vedé în regele seu actual un al doilea Matias.

Petersburg, 16 Octombrie n. Țarul va pleca la Corfu în 24 c.

Bruxella, 16 Octombrie n. La alegerile din Semet și Kainer au învins catolicii.

Viena, 16 Octombrie n. Budgetul pe 1895 se presentă la cheltueli cu 636,527.870. Totalul cheltuelilor se ureă la 638,985.577. Budgetul încheie cu un excedent de 2,457.707.

Economie

Știri comerciale din România. Cetim în „Gazeta Țeranilor”: Piața noastră comercială străbate o crisă ne mai pomenită.

Valorile financiare, afară de hârtile de stat, care sânt căutate pe piețele din străintătate și care își mențin în cursul, sufer zilnic o scădere simțitoare.

Comercianții, și mai cu seamă angrosiștii au pagube enorme. În ultimele zile s'au prezentat la tribunalul comercial din capitală aproape 30 de cereri pentru încetarea de plăți.

Publicul comercial e cu desevîrșire consternat.

Furnizarea de sare din Sârbia și România. Din cauză că guvernul sârbesc nu voește a se ține de contractul ce-l încheiasc cu regia monopolului țerii noastre o înăsprire a relațiunilor s'a produs între guvernul românesc și sârbesc, scriu foile de dincolo.

Piața cerealelor din portul Brăila.

Operațiile efectuate în 1 Oct. v. 1894.
C. G. Harocopo lui F. Goldvurm, grăt 2100 hect. 5.55 lei. Jeschek & Co. lui F. Carnevali, grăt 20.000 hect. 6 lei. N. Cătzighera lui F. Goldvurm, grăt 3200 hect. 5.85 lei. D. Matarang lui A. Erfing, sêcără 2000 hect. 5 lei. D. Vacas lui I. Hirsch, porumb 3450 hect. 7.37 lei. Sigmund Strass lui L. & M. Feitler, porumb 6800 hect. 6.70 lei. F-ții Bach lui M. Wechsler, rapită 800 hect. 10.25 lei. I. G. Sassu lui Jeteles, ovés 1150 hect. 7.40 lei.

Cereale aflate în deposit:

Pe apă: Grăt 236.000 hect., sêcără 18.500 hect., porumb 180.100 hect., orz 23.350 hect.

Pe uscat: Grăt 248.000 hect., sêcără 22.800 hect., porumb 88.510 hect., orz 94.895 hect.

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiu. Dela 16 Oct n. Grăt frumos 76 până 80 chilo d. 4.60 până 5.20, grăt mestecat 74 până 74 chilo fl. 3.80 până 4.50, sêcără 70 până 74 chilo fl. 3.40 până 4.—, orz 62 până 68 chilo fl. 3.60 până 4.—, ovés 42 până 48 chilo fl. 2.— până 2.40 cucurus 70 până 74 chilo fl. 4.60 până 5.—, malaiu 78 până 82 chilo fl. 4.— până 4.50, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.10 până 1.30, sêmênță de cânepă 48 până 50 chilo fl. 5.50 până 6.—, mazăre 76 până 80 chilo fl. 5.— până 6.—, linte 78 până 82 chilo fl. 7.50 până 8.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 5.— până 6.—, păsat de grăt 100 chilo fl. 18.50 până 14.—, făină nr. — fl. 18.— făină nr. 12.— fl. —, făină nr. 10.— fl. — stănină 100 chilo fl. 54.— până 56.—, unsoare de pore fl. 56.— până 58.—, sêu brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, sêu de lumină fl. 83.— până fl. 34.—, lumină tunate de sêu fl. 38.— până fl. 40.—, sâpon fl. 20 până 24.—, fân 100 chilo fl. 1.6 până 2.—, cânepă fl. 35.— până 36.—, lenane de foc uscate m. cub. fl. 3.— până 3.25, spirit p. 100 l. 54.— până 57 cr., carnea de vită chilo 52 cr. până 61, carnea de răș 36 până 40 cr., carnea de porc 44 până 43 cr. carnea de berbec —28 până 3) cr., ouș 10 cu 22

Tirgul de rămători în Steinbrach. În 10 Oct n. s'au notat: ungurești bêtării grăi 40.— cr. până 40 1/2 cr., de mijloc 40.— cr. până 40 1/2 cr., ungurești grăi țineri 42.— cr. până 42 1/2 cr., de mijloc 43.— cr. până 44.— cr., ușori 45.— cr. până 47 1/2 cr. marfă țerănească grăa 40.— cr. până 41 1/2 cr. de mijloc 42.— cr. până 42 1/2 cr., ușară 44.— c. până 47.— cr., românești, de Bekony, gr.— cr. până — cr., transito grăi — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sêr-bești grăi 42.— cr. până 43 1/2 cr., transito de mijloc 42.— cr. până 43.— cr., transito ușori 41.— până cr. 42.— cr.

Călindarul zilei.

5/17 Octombrie 1894

Italien: Mucen. Haritina.
Gregorian: Hedvig.
Soarele: răsare 6.06 apune 5.29 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 16 Octombrie n. 12 oare dimineața.

Presiunea atmosfer. în mm. (Mediul lunar 727.5)	Temperatura după Celsius	Maximul și unimul de temperatură	Direcția vântului
Observat	Diferența din prețiuș		
727.8	-0.0	+7.8	+13.3 +7.0
			SV

Din țeară 14 Oct. n. 7 oare dimineața.

Stațiunile	Presiune atmosfer. în mm.	Temperatura Celsius	Vântul direcția	țaria
Budapesta	764	+ 13.4	NV	2
Bătmar	67	+ 15.3	SO	2
Cluj	764	+ 13.6	NV	2
Orșova		+ 15.3	NO	4
Arad	764	+ 16.1	O	4
Panciova	765	+ 16.2	SO	4

Teatru orășenesc.

Mercuri, 17 Octombrie 1894:
Heimat.
Tragedie în 4 acte de H. Sudermann.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 11 Oct. n. 1894.

Sămînțe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grăt				
Bănkțenesc nou	75	—	76	—
Grăt dela Tise	75	—	76	—
Grăt Pasta	75	—	76	—
Grăt de Alba-Reg.	75	—	76	—
Bacia	75	—	76	—
Grăt ung. de Nord	75	—	76	—
Sămînțe vechi ori noue	Sotal	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
Sêcără				
Orr	de nutreț	70—72	5.2	7.10
	de visnă	60—62	5.70	6.10
	de bere	62—64	6.3	7.00
Ovșas		64—66	7.3	8.40
Ouguras (porumb)	bănkț. de altsoiu	59—41	5.75	6.10
		75		
Meiu		75	6.10	6.20
Hrișcă				
Grăt	Sept.-Oct. Maiu-Iun.		6.21	6.25
Cucurus	Main-Iun.		5.78	5.80
Ovșas	Iul.-Aug.		5.83	5.86
	Sept.-Oct. Mart.-Apr.		6.04	6.06
Produce diverse	Sotal			
		dela	până	
Sem. de trif.	Lucernă ungurească	48.—	52.—	
	rojie	58.—	61.—	
Oleu de rap.	rafinat			
Uns. de pore	dela Posta	50.—	50.50	
	dela țeară			
Slănină	avântată			
	afumată	48.50	49.—	
Sêu				
Pruna			9.75	10.—
Licotar	slavon, nou		18.50	14.—
	bănkțenesc			
Miere	brută			
	galbînă străcurată			
Ceară	de Rosenau			
Spirit	brut			
	Drojdiițe de spirit			

Cursul pieței din Sibiu.

Din 13 Octombrie n. 1894.
Hârie-monetă română Cump. 9.79 vând. 9.90
Lire turcești „ 11.15 „ 11.20
Imperiali „ 10.— „ 10.10
Rubie rusești „ 1.82 „ 1.83

Bursa de Budapesta.

Din 11 Oct. n. 1894.
Renta de aur ung. 6% —
„ de aur ung. 4% 121. |
„ ung. val. cor. 4% 96. |
Imprumutul căilor ferate ung. 126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune) 125.26
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune) 101.25
Bonuri rurale ung. 96.25
„ croate-slavone 96.50
Obligațiunile desp. regalilor 100.—
Imprumut cu premiu ung. 151.25
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin 142.25
Renta de hârtie austriacă 98.50
„ de argint austriacă 98.50
„ de aur austriacă 123.50
Losurile austriace din 1850 —
Acțiunile băncii austro-ungare 1215.—
„ de credit ung. —
„ aust. —
Scrișuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina” 101.—
Argintul —
Galbeni împărătești 5.90
Napoleon-d'ori 9.90
Mărci 100 imp. germane 61.15
Londra 100 Livres sterlingi 124.45

Bursa de Viena.

Din 11 Oct. 1894.
Renta de aur ung. 6% —
„ de aur ung. 4% .

Nr. 2914/94.

[2809] 1-1

Publicațiune.

În 28 Octomvrie a. c. st. n. la 11 oare a. m. se va ține licitațiune publică în cancelaria comunală din Bendorf pentru exarândarea moarei comunale de apă cu 2 petri, aflătoare pe riul Hartibaciu, aproape de comună, pe timp de 3 ani, începând cu 1 Ianuarie 1895. Prețul extimării este 200 fl., vadiul 10%. Oferte cu vadiul provăzute se primesc până la oara licitațiunii. Condițiunile detaliate se pot vedea în oarele oficioase în cancelaria comunală din Bendorf.

Nocrichiu, în 15 Oct. 1894.

Pentru protopretor:

Haner, pretor.

Advertisement for 'Institutul Tipografic' in Sibiu, mentioning 'Un culegător-tipograf' and 'Condițiune sigură'.

Advertisement for 'PORTRETUL dlui Dr. Vasile Lucaciu' by 'Institutul Tipografic' in Sibiu, priced at 50 cr.

Advertisement for 'ȚINEREA VITELOR' by Eugen Brote, president of the Romanian Agricultural Society in Sibiu, priced at 12 cr. v. a.

Advertisement for 'Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA” în SIBIU', founded in 1868, listing insurance rates for various years and services.

Advertisement for 'Legea veterinară' (Veterinary Law) by Tormay Béla, published by the Sibiu Typographic Institute.

Large advertisement for a lottery ('Losuri à 1 fl. dela expoziția din Lemberg') with a main prize of 60,000 Florini.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1-a Octomvrie 1894.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (e.g., Budapest-Predeal, Budapest-Ruşava-Vercerova) and train times.

Nota: Oarele însemnate în stângă stațiunilor sînt a se ceta de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerii încaușrați cu linii groase însemnează oarele de noapte.